

Uredništvo:
Maribor, Koroška c. 5

Brezplačna priloga „Slov. Gospodarja“

Upravištvo:
Maribor, Koroška c. 5

H. C.:

Na prelomu.

Na človeški družbi se opažajo znaki omotice in nalezljive padavice. Danes mora marsikoga obhajati pomenljivo spoznanje, da je bilo lahko izpodmikati temelje krščanskega življenjskega redu in pritirati položaj tako daleč, da so države in ljudstva v svoji življenjski poti iztirila. Pametni, ki so vzšli iz človeške družbe v drugi polovici preteklega stoletja, so v obrambo svojih pametnjaških izsledkov poklicali na mejdan svojega lastnega »Boga«, ki so ga kar takole na lepem rodili in vzgojili in ki so mu nadjali ime: »Materializem«; toda ni minilo pol stoletja in doživeli smo bridko razočaranje: barka, ki so jo ti ljudje hoteli krmariti, je slabo vozila in danes ne pride nikamor naprej. — Krmarji so se umaknili in utihnili. Kje so njihovi nauki, kaj so koristili človeški družbi njih izsledki, čemu polstoletni navali na zveličavne in človeški rod ohranjujejoče krščanske ideale? Skrušeni stoje tukaj in na njihovi življenjski podrtiji poganja novo brstje.

Na prelomu smo. V tej čudoviti omotici si človeštvo ne ve pomagati. Koliko knjig je izšlo v zadnjih letih, kjer se to zlo popisuje in kjer se dajejo nasveti za odpomoč. Toda iz vsega tega noče biti dobrega kruha. Človeštvo se vije v krčih . . . Sredi tega neskončno težkega položaja pa je iz večnega mesta sem prišla velika blagovest sv. Očeta Pija, ki je vsem, ki so označeni kot nositelji neznosnih sedanjih družabnih, gospodarskih in нравnih razmer, zaklical: **do sem in ne več dalje!** Kaj bi ubogo človeštvo v tej Sodomi in Gomori naših dni brez jasnih bodočnostnih smernic sv. Očeta? Novo družbo je treba graditi, kjer bodo nižji sloji deležni svojih pravic in svoboščin in kjer ne bo med stanovi in sloji razprtije in borbe na življenje in smrt, ampak kjer se bodo morala vsa medstanovska in medrazredna sporna vprašanja reševati na temeljih skladnega soglasja in sporazuma. Ne more biti govora o neminovnem vladstvu petišočev nad množicami. Tudi v gospodarskem in družabnem življenju morajo vladati božji zakoni in postave. Tiste vrhovne zapovedi: ne kradi, ne ubijaj itd. ne veljajo samo v zasebnem življenju, ampak ravno tako tudi v javnem življenju, nanašajoč se ravno tako na poedince, kakor na razrede, stanove in narode. Socialna obnova mora priti; toda pred socialno obnovo mora iti duhovna obnova, ki naj poedinca pripravi na novo življenje v popolnejše oblikovani in uravnani družbi. Preosnova družbe, ki naj bo trajna in ki naj sloni na temeljih stroge pravičnosti, pa more vziti samo iz složnega sodelovanja vseh katoličanov, ki so dobre volje in ki uvidevajo, da tako ne more iti več dalje. Tako nekako razvija vrhovni krmar katoliške Cerkve svoje misli o preustroju družbe, ki ima priti, v svoji znameniti okrožnici »Quadragesimo anno«, ki je vzbudila ogromno pozornost po vesoljnem svetu. V tej svoji blagovesti se ni bal Pij XI. zameriti niti na eno in niti na drugo stran, ampak je s strogo pravičnostjo in dognano dobrosrčnostjo in v skrbi za blaginjo vseh stanov in slojev segel v bistvo vseh perečih vprašanj in nakazal pomembne smernice v bodoča

stoletja. Ali bodo ti vpričo te duhovne veličine majhni današnji državniki razumeli vzvišeno blagovest? Lahko jo bodo razumeli, pa bo njih uho gluho; lahko je pa tudi ne bodo umeli. V vsakem slučaju bodo omagali, ker vse višje in vse drugačne so pereče naloge današnje družbe. Te naloge in zahteve naših dni se ne omejujejo na samo poslovno reševanje tekočih državnih in družabnih zadev in drobnarij, ampak zahtevajo globljega upogleda v vsa življenjska vlakenca, ki jih je s toliko ljubeznijo, točnostjo in jasnostjo dognal veliki papež Pij XI.

Ne prelomu vekov smo. Graditelji nove družbe so na delu. Kakšen bo njen obraz in kakšno njeno lice? Bodi kakor bodi. Naš program je in naša volja, da mora na tej novi družabni zgradbi zablesteti križ. »Stat crux, volvitur mundus.« »Svet se preoblikuje, križ stoji.« Znamenje križa je edini zanesljivi kažipot v boljše dni človeštva.

M. Geratič:

Slomšek tudi nas uči.

Sedemdesetletnico smrti enega izmed največjih sinov, kar nam jih je dalo nebo v zadnjem stoletju, obhajamo letos. Dne 24. septembra 1862 je v Mariboru umrl prvi mariborski škof Anton Martin Slomšek. To pomenljivo obletnico bo slavil ves slovenski narod ter se hvaležno spominjal njega, ki mu je bil voditelj in učitelj, ki je storil vse, da se slovenski narod, zlasti priprosto ljudstvo, kulturno dvigne ter se uvrsti na častno mesto v družbi ostalih evropskih narodov.

Slomšek je bil Slovencem učitelj. Za šolstvo, ki je bilo precej zanemarjeno in pod nemškim vplivom, se je posebno brigal. Ker ni bilo primernih šolskih knjig, je sam pisal šolske knjige. Med drugimi je tudi izdal znamenito knjigo »Blaze in Nežica v nedeljski šoli«. Koliko zlatih nauk obsega ta knjiga za vsakdanje življenje in s koliko ljubeznijo do mladine, kateri želi vse najboljše, je zapisana! Ali vzemimo drugo Slomškovo knjigo: »Življenja srečen pot«, ki jo je spisal za mladeniče. Krasna knjiga, dragocen zaklad, krasno vodilo za srečno, res bogoljubno življenje. Enako, ravno tako s pristrčno ljubeznijo pisano knjigo je poklonil tudi dekletom. Kdo čita njegove govore, ki jih je govoril ob raznih prilikah, mora občudovati njegovo verno in veliko ljubezen do slovenskega ljudstva in do slovenskega jezika. Znak največje ljubezni so njegove znamenite besede: »Vrli Slovenci, prava vera bodi vam luč in materni jezik ključ do zveličanske in narodne omike.« To niso bile besede, govorjene samo za en dan, ampak imajo svojo vrednost in veljavo v polni meri tudi danes, za vse čase, dokler se bo imenovalo slovensko ime.

Slomšek je bil največji ljubitelj slovenske mladine. Bil je pravi Jeglič svoje dobe. Prav živo je vedel, koliko je vredna dobra, katoliško vzgojena mladina za bodočnost naroda. Akoravno Slomška že davno ni več, vendar bi naj slovenska mladina, zlasti danes v teh kritičnih časih pol-

nih zmed, ko se zdi, da se je pravica in poštenje za vedno poslovilo s sveta, ponovno šla v šolo k Slomšku ter se od njega učila prave življenjske modrosti. Ob enem pa bi se naj ob Slomškovih vzorih znova navdušila za vse to, za kar je Slomšek navduševal naše prednike, namreč k ljubezni do materinega jezika, sv. vere, do rodne grude in pravega krščanskega življenja.

Naj nam govori Slomšek sam, saj je znal govoriti kakor bi rožce sadil. Poslušajmo ga in si vtisnimo njegove besede globoko v srca.

»Držimo se z obema rokama slovenščine, skrbimo za njeno omiko sebi in svojim! Po omiki in liki jezika se navadno človek in ljudstvo časti. Jezik je najzlahtnejši dar božji; pismo našega roda, po katerem se spoznamo in spoštujemo, narodna beseda je večji del mati narodne slave, ali pa mačeha. »če jo pustimo v nemar«. Zopet ob drugi priliki govori: »Materni jezik je najdražja dota, ki smo jo pridobili od svojih starih; skrbno smo ga dolžni ohraniti in olepšati in svojim mlajšim zapustiti . . . Kdor svoj materni jezik pozabi, malopridno svoj talent zakoplje; Bog bo enkrat terjal in vsi zaničevalci svojega poštenega jezika bodo v zunanjo temo vrženi . . . Ne bodi vas tedaj sram, da ste Slovenci; to naj bo vaša čast!« Niso li to krasne besede, vredne velikega moža? Kako ostro graja tedanje narodne odpadnike. Med drugim pravi: »Kaj nam hočete dati in prodati vam hočemo svoj narod, svoj materni jezik in vse narodno blago? Tako govorijo svojega naroda zatajevalci. Trideset srebrnikov ravno ne iščejo; zadosti jim je nekoliko pohvale, nekaj posvetne časti, pa tudi časnega dobička prazna obljuba, da taki mešetarji svoj narod z veseljem zatajijo, kakor nas Slovence stoletna žalostna skušnja uči« . . .

Kakor se navdušeno zavzema za pravice slovenstva, prav tako ognjevitost z vsem žarom svoje duše vabi katoliške Slovence na okope proti sovražnikom krščanstva, ko jih vabi v družbo svetega križa: »Kadar na vojski sovražne krogle vrzeli naredijo, vojščaki čvrsto drug k drugemu stopijo in trdno vrsto naredijo ter se postavijo sovražniku v bran. Tako moramo tudi mi stopiti v tako vrsto vojščakov Kristusovih, narediti katoliško društvo svetega križa in se tako varovati hudobnih zmot, ki tudi med nas tiščijo. Velika sila in potreba je tudi pri nas se v družbo sv. križa zbrati, po župnijah in soseskah lepo vrsto srčnih katoličanov narediti, kateri si dajo mož besedo drug drugemu pomagati, da katoliška vera med nami ne omaga, svoje pravice in časti pri nas ne zgubi, se ljudje ne pohujšajo in Bog ne žali, da ne pustimo krivih nauk, pa tudi ne krivih in zapeljivih učenikov medse, ter sebe in svoje varujemo.« Kot orožje v boju zoper sovražnike krščanstva priporoča molitev, božjo besedo in pa poštene knjige in časnike, ki so v katoliškem duhu pisani. Slab tisk imenuje »strupeno kačo in zastrupljene studence«. Prav lepo pravi na koncu: »Toževati slabe čase po stari navadi ljudje dobro znajo; izdihovati, da so ljudje čedalje hujši, slišimo marsikoga, pa vse te in take tožbe so prazne, dokler roke križem držimo, hudobi pa prosto med nami rasti damo!«

Koliko neizčrpne življenjske modrosti za vse čase nam kažejo njegovi izreki. Samo nekatere, ki veljajo pred vsem mladini, pogledimo:

»Čedne bukve so mladih ljudi najzvestejše znanke, lepe pesmi pa najboljše dobrovoljke. — Le krščanska krepost dá veselo starost. — Mladine najlepša lepota je ta: nedolžnost, ponižnost, pa zlahtnost srca. — Kdor privleče očeta do praga, njega bodo sunili otroci čez prag. — Nesramen mladenič in pa garjev človek, nesramna deklina in pa kuhinjska čunja, treba se jih je ogibati. — Prevzetija mladih let na starost rada kruha prosi.« — Kaj ne, kakor čarobni utrinki so njegovi izreki, nešteto jih je, vsak stan, vsak spol najde v njih zlata zrna za življenje.

Še bi se lahko dolgo mudili pri Slomšku in občudovali njegovo modrost, njegovo vnemo za čast božjo in pravice slovenskega naroda. Toda naj bo dovolj! Slomšek je tudi nam učitelj! Bodimo njegovi zvesti učenci. Ljubil je mladino — zato ljubezen za ljubezen. Živimo po naukih, ki jih je zapustil naš veliki prijatelj in zvesti vodnik — Anton Martin Slomšek. Tudi naše geslo naj bo njegova beseda: »Prava vera bodi vam luč in materni jezik ključ do zveličanske in narodne omike!«

Profesor Alojzij Rezman †.

V četrtek, dne 14. julija t. l. na dan sv. Bonaventure je nehalo biti zlato slovensko in katoliško srce prof. Alojzija Rezmana, veroučitelja na klasični gimnaziji v Mariboru. Podlegel je zavrtni bolezni, ki si jo je nakopal v besnem divjanju svetovne vihere, v najlepši moški dobi 44 let. Prof. Rezman je stal desetletja v središču mladinskega gibanja na Slov. Štajerskem ter je bil eden izmed borbenih, odločnih in neutrudno požrtvovalnih voditeljev slovenještajerske katoliške fantovske mladine. Njegovo svetlo ime bo ostalo neizbrisno v srcih slovenske krščanske štajerske mladine, ki ve, kaj ji je bil prof. Rezman kot človek, organizator, prosvetni delavec in borec. Čast in slava njegovemu spominu!

Nazaj v planinski raj .

(Povest o boli slovenskega človeka.)

(Dalje.)

VIII.

Martin gre po mestu, z njim Miha. Martin sploh ne govori spotoma veliko z Miho o celi zadevi in o stavki. Saj dobro ve, da je Miha istega mnjenja kakor je on. In oba vleče neka tajna sila v eno ter isto smer: oba sta namenjena na — Glavni trg. Saj je mesto vse živahno ob sobotnih trgih; množice ljudi iz okolice prihajajo v mesto. Kmetijski vozovi se vrstijo tam na Koroški cesti in Vodnikovem trgu, na dvoriščih gostiln, kjer se ustavljajo kmetje s svojimi vozovi in konji, je na kupe vozov in neverjetno vrvenje. Največ ljudi pa je na Glavnem trgu pred rotovžem, kjer prodajajo kmetje svoje pridelke. In ravno tega prostora se je Martin ob sobotah vedno izogibal, ker se je bal, da sreča in vidi kakšnega znanca, ki mu bo dolžan raznih odgovorov in pojasnil o svojem življenju. Danes pa je prišel vanj kakor neki sunek, ki ga je gnal semkaj. Miha za njim. Precej znanih obrazov vidi; tukaj je kmet iz Tinja, tam zopet vinčarka iz Ritoznolja, in zopet tamkaj znanec iz Smrečna. In glej, tamkaj v zadnji vrsti — Kotnikov Jurij, ki mu je posestvece odkupil in ki je sedaj tukaj na trgu, kadeč svojo pipo, ponujal mestjanskim gospodinjam svoje pridelke v nakup. Kotnikov Jurij je med tem še bolj obogatel. Martin je bil med tem časom, odkar se je nahajal v mestu, izvedel po znaneih, kako zelo mu je bila zrasla domačija. Kotnikov Jurij je bil pač dober gospodar in si ni niti najmanj pomišljal, da ne bi sam hodil na mariborski trg prodajati svoje stvari. Vedel je pač, da je lastna prodaja najboljša in najzanesljivejša prodaja. Martin je prav dobro vedel, da ni bila cena ravno najugodnejša, po kateri je del svojega posestva odprodal Juriju. Ni človek zastoj mojster življenja, kakor je ta-le Jurij; in ne prideva se goldinar h goldinarju, da ne bi bil pri tem oškodovan sosedov žep. Toda predno more priti Martin tem mislim do kraja, ga že uzre Kotnikov

Jurij in daleč naokrog se zasliši njegov glas, ki izraža neko prijetno presenečenje:

»Martin in Miha, kako dolgo se že nismo videli!«

In Jurij pusti svoje stvari tam na trgu, jima prihiti nasproti, ponujajoč jima svojo desnico v pozdrav. Od začetka sta Martin in Miha nekoliko osupla. Toda Kotnikov Jurij je kavelj in dasiravno dobro čuti to njuno osuplost, ga vendar ne spravi to iz ravnotežja. Njegova zgovornost je brž v tiru in z živahno besedo jima pripoveduje, kako je zgoraj pri Šmartinu. O vasi govori in njegovih ljudeh, potem pa o letini. »Dobra košnja je bila letos in dobro seno; in Tovornikov Martinek, najstarejši mož v fari, je umrl medtem; Bog pomagaj! Zdravilne rastline proti smrti še niso našli in tudi zdravnik mu ni mogel prav ničesar pomagati.«

Sredi tega govoričenja ga prekine Martin z vprašanjem: »Jurij, povej mi: ali je še kaj zemlje tam zgoraj, da bi se mogla kupiti? Veš, Jurij, poceni zemlja, kakor je bila takrat moja, ko sem ti jo prodal.«

»Tvoja zemlja ni bila prav nič cenejša, kakor je bila vredna; ali mi hočeš nemara celo očitati, da sem te pri odkupu ogoljufal?«

»Pustiva to«, je pripomnil Martin in zamahnil z roko vstran, kakor da bi hotel s tem pokretom roke zbrisati vse, kar je tedaj bilo. »Samo to vprašam, če je kje kaj naprodaj in če je poceni naprodaj. Drugega nič.«

»O naprodaj je že, naprodaj; včasih ceneje, včasih pač dražje, kakor pač nanese.«

V tem se je Martin namenil, kakor da hoče oditi. Tedaj se je Jurij po bliskovo zavrtel na svojem mestu, zgrabil Martina za roko ter mu jedva slišno prišepnil: »Ali mar misliš ti na nakup? Ali se nameravaš vrniti gori k nam?«

»Za drugega sem povprašal. Pozdravi, Jurij, vse tam zgoraj. Zbogom!«

Martin in Miha jo mahmeta naravnost na Martinov dom. Tončka mu je brž postregla z že pripravljenim obedom. Medtem, ko se Martin pokrepčuje, se Tončka nalahno nagne do njega in spregovori s prijaznim glasom:

»Martin, poslušaj me, kar ti sedaj porečem: Lojze je tega mnjenja, da —«

»Kaj se mene tiče, kaj Lojze meni«, jo je nanaglo prekinil Martin.

»Dragi Martin, bodi pameten! Lojze pravi, da je samo tvoja škoda, ako nočeš z vsemi drugimi v stavko. Ne pojdi v ponedeljek na delo. Prosim te!«

»Za svoje delo prejmem plačo; prejemam jo za to, ker delam in ne, ker stavkam. Je že sklenjeno: jaz grem na delo.«

»Ali hočeš sebe in nas vse pahniti v nesrečo?«

»Koga bom napravil nesrečnega, če grem na delo, ki je moja dolžnost in poklic? Ti boš nesrečna, če ne boš imela nobenega dela.« Pri tem motri z jeznim pogledom Martin njeno gosposko obleko, njene moderne čevlje in ubrane lasse. »Ti boš nesrečna, če misliš, da se smeš nositi kakor kakšna mestna «milostljiva», pa si delavka in kmetica. Sedaj pa konec vsega in konec govora o tistem Lojzetu. V ponedeljek grem na delo.«

Martin in Miha sta že zunaj zopet. Vleče ju preko dravskega mostu in naprej po državni cesti, ki pelje v krasno pohorsko domačijo. Vse njune misli se sučejo okoli tistega lepega koščka rodne zemlje, kjer sta zagledala svetlobo sveta in kjer so njive in polja sama klicala k delu, kjer nikdo ne prepoveduje dela, kjer je vsak sam svoj gospodar in zapovedovalec.

Pozno zvečer sta se vračala Miha in Martin v mesto. Ko sta se razhajala, sta si segla v roko ter se zaobljubila: V ponedeljek delava!«, je dejal Martin. — »Delava«, je odvrnil Miha; »in z nama vred tudi Lenčka«, je z nekim neprikritim ponosom pripomnil Miha. — »Tudi Lenčka?« — »Tudi Lenčka.« — »Trije smo.« — »Trije.«

(Dalje sledi.)

Petančič Davorin:

Oder in igra.

(Dalje.)

Posebno pa moramo imeti pri izbiri dela eno pred očmi: Delo ne sme biti prazno. Prazno? — Prirejati igre samo v zabavo je že zadnje, a vendar še to ni najslabše. Spravljati v veselo razpoloženje s plitvimi šalami, pa je še manj naloga odra in poslanstvo igre. Delo, ki od plitvih šal ničesar več nima, je prazno samo in zapušča tudi v gledalcih praz-

noto. Glasen smeh je samo na ustnicah, srce in glava ostane prazna. — Sicer pa tudi v šaljivi obliki se lahko pove resnica. To pa ravno iščemo sami in jo hočemo tudi drugim odkriti in pokazati.

Da se nikakor ne smemo odločiti za delo, za katerega igralci niso dozoreli, je pač jasno. Ne bi ga razumeli in bi ga skvarili. Delo mora biti igralcu blizu, da ga dojame v vsej njegovi globini, da si more z lahkoto predstavljati osebo, ki jo naj bi na odru ustvaril, celo podrobnosti (barvo in višino njegovega glasu). Če bo celotno delo razumel, potem šele bo mogel vedeti, koga bo igral, kako ga bo igral in zakaj ga bo ravno tako igral, in ne drugače. Ker je torej med igralcem in delom tako tesen odnos, sledi nujno, da mora vsak igralec ne samo prebrati, temveč tudi preštudirati celo delo. Tako šele bodo igralci v sebi dosegli pravo igralsko razpoloženje in medsebojno uglašenost, sicer pa so kakor razglašene strune. Ustvaritev takega igralca ne bo plod režiserjeve dresure, ker bo ustvarjal iz sebe, z jasnim razumevanjem dela in z lastnim hotenjem.

Kako naj bi oder vplival na izbiro, sem že v začetku omenil. Vendar pa se da temu pomagati: spreten režiser bo znal delo prikrojiti; samo gledal bo na to, da se ohrani bistvo in da ne bo trpela lepota dela.

Kakšen bo torej naš repertoar? Samo dve vrsti slabih del sta: prazna in nemoralna. Taka dela bomo črtali. Naša igra pa naj bo pot v lepše!

(Dalje sledi.)

Smreka nosi srečo.

(Dalje.)

Hlapec Franc je že zdirjal proti domu.

»Domov po blazino, da ga prenesemo!« je zaklical oče delavcem. Med tem si je trgal srajco s prs in jo namakal z vodo iz lesene bariglice ter začel sinu izmivati in obvezovati rane.

»Vode, na studenec, hitro!« je zapovedal kratko in glasno.

Kmalu so pridirjali od doma z blazino in ovoji. Pod očetovim vodstvom so previdno prenesli nezvestnega Andreja na dom.

Zdravnik je bil kmalu na mestu in preiskal ter prevezal ranjenca. Očetu, ki je stal ves čas zraven in s strahom in trepetom čakal zdravnikove razsodbe, je namignil in mu pošepetal:

»Rane so hude, upam pa, da niso smrtne, ker je fant krepak in močan; če ne bo kakih komplikacij, utegne srečno prestat. Možgani so nekoliko pretreseni, zato je še v nezavesti. Najhuje je pa to, da je leva noga strta. Ali mu ostane pohabljen, ali mu jo odrežemo, še ne morem povedati. Sedaj pa brž v bolnišnico!«

»Gospod zdravnik, fant mi je danes rešil življenje! Že prej mi je bil kakor oko v glavi, sedaj mi je postal še ljubši. Storite vse, kar se da po človeško storiti zanj. Ne bojim se tudi najhujših stroškov, samo da ga rešimo!«

Takoj je bil po zdravnikovem navodilu pripravljen voz za ranjenca. Na drugi voz je prisedel k zdravniku oče Kovač. Stisnil je jokajoči ženi, Anki in drugim otrokom roko in jih potolažil s trdim glasom, v katerem je komaj dušil solze:

»Nič ne se bojte; ga rešimo!«

Počasi sta odpeljala voza proti mestu.

Ko je pritekla Minka z Ruta, kjer so slučajno zvedeli o nesreči, Andreja že ni bilo več doma. Objela je njegovo mater in na njenih prsih izjokala svoje gorje. Tako sta bili v tesnem objemu bridkosti združeni dve srci, ki sta z največjo in najlepšo ljubeznijo ljubili Andreja: srce matere in srce neveste.

Čez dva dni je prišel oče domov z vestjo, da je Andrej iz nevarnosti.

V soboto je dobil župnik pismo od kurata iz bolnice. V imenu Andreja Kovača mu je naročil, naj ustavi oklice njegove z Minko Rutarjevo. Ko so v nedeljo izostali oklici, se je vse čudilo in sodilo, da mora stati z Andrejem zelo slabo. Kramarjev Alfonz pa se je postavljajal pred fanti:

»Pravil sem vam, da Minka ne poroči drugega kakor mene. Sedaj vidite, kaj je volja božja!«

Eden od fantov je stopil pred njega in mu zagrozil s pestjo:

»Še eno podobno zini, pa ti izbijem tvojo nadutost in še par zob povrhu, če hočeš. Vsem se nam Andrej smili, ti pa se rogaš njegovi nesreči, ko nisi vreden, da se on samo enkrat ozre nate. Smo te trpeli v družbi, ker si se nam smilil

zaradi neumnosti, ki jo prodajaš po svetu; s tvojo zlobnostjo obročunamo pa prav na kratko.»

Alfonz se je začel repenčiti, ker si je domisljal, da so vsi fantje z njim, oni pa so mu brez besede obrnili hrbet in se razšli domov.

V pondeljek je Anka obiskala brata in mu povedala, kako je Minka žalostna zaradi njegove nesreče in pa ker je oklice ustavil.

Andrej ji je odgovoril:

»Anka, jaz ostanem nekoliko pohabljen od te nesreče. Nočem, da bi Minka navezala svoje življenje na pohabljenca. Povej ji, da jo odvezujem od besede, ki mi jo je dala in od zvestobe, ki mi jo je obljubila. Naj se najprej nekoliko umiri in potem naj izbere zdravega in postavnega fanta, katerega se ji ne bo treba sramovati pred ljudmi. Za tako deklo ni pohabljen ženin, ki bi se ga mogla sramovati, ko pojde pred oltar.«

Anka je hotela nekaj ugovarjati, a on ji ni pustil do besede:

»Poslušaj me, ker ne morem veliko govoriti: v moji skrinji najdeš v levem predalčku Minkine spomine in darove. Vrni ji vse to in povedj ji, kakor sem ti naročil.«

Bolniška postrežnica, ki je čakala med vrati in videla, da bolnika razgovor s sestro hudo razburja, je pristopila in pripomnila, da je treba razgovor in obisk takoj zaključiti, ker je bolnik še preslab in mora imeti mir.

»Anka, obljubi, da narediš, kakor sem te prosil!«

»Naredim!« je zašepetala Anka, poljubila brata in odšla.

Zvečer tistega dne je bila Anka v Rutu pri Minki in ji vročila bratovo poslanstvo. Brdsko je zajokala uboga Minka, ko je odvila iz zavitka svileno ruto in dva smrekova vršiča — božične darove in spomine.

Anka je prisedla k njej na posteljo in jo začela tolažiti.

Do noči sta skovali lep načrt. Anka je pustila Minko vso potolaženo in zadovoljno odšla.

(Dalje sledi.)

(Dalje.)

Zadnjič sem Ti, dragi prijatelj, pisal o odmevnosti ter aje pomenu za skladno uravnavanje višine in jakosti govornikovega glasu z ozirom na prostor in dvorano, v kateri nastopaš. Zaključil sem z mislijo, kako si govornik lahko utrdi svoj sloves s tem, da nudi poslušalcem kar največ premora, pa četudi je morda udeležba majhna in žalostna. Toda največji sloves si pridobi izvežban in dober govornik tedaj, če se mu je posrečilo, da je uspešno prestal naval nasprotnikov, ki so se zbrali namenoma v zborovalni dvorani, da govornika motijo in da ga skušajo spraviti iz ravnotežja. Govornik, ki se mu je posrečilo ostati gospodar nad

položajem, si na mah pridobi ugled in sloves, kakršen gre samo največjim in najveljavnejšim govornikom.

Dragi prijatelj! Medklici! Ali si že kedaj prisostvoval zborovanjem, ko so nasprotni ljudje kar obsipali govornika z najrazličnejšimi medklici? Najčese se pač uporabljajo medklici na raznih sejah pomembnih narodnih zastopstev, kakor v občinskih in drugih samoupravnih zastopstvih in zlasti v parlamentih. Toda to se dogaja tudi na drugih zborovanjih in shodih, kjer prikipijo čuvstva prizadetih zborovalcev nemalokrat do vrhuncev. Kaj bi napravil, dragi prijatelj, ako bi se Tebi to prigodilo? Osnovno načelo v takšnih slučajih je, da mora govornik na vsak način ohraniti mirno kri, to je, da se obnaša tako, kakor da bi se ne bilo prav nič zgodilo. Če se vpitje nadaljuje, potem napravi kratek odmor in se zberi v svojih mislih; ko se medklici in morda celo vpitje poleže, potem nadaljuj svoja izvajanja v prepričanju, kakor da se ne bi bilo nič pripetilo, ter brez vsakršnega ozira na medklice. S takšnim mirnim, hladnim in preudarnim obnašanjem boš poslušalcem imponiral, nasprotnjake pa ugnal in ubrzdal. Še velikovečji učinek pa boš dosegel, če ti je srečno naključje naklonilo v takšnem položaju in trenutku duhovit domislek, s katerim treščiš v medklicarje. Toda misel, s katero hočeš obračunavati, mora biti kratka, duhovita in svetla ter nagla kakor blisk iz jasnega. Gre v večini takšnih slučajev za šaljivost in šegavost, s katerimi navališ na nasprotnike ter jih s tem pred vsemi poslušalci osmešiš, ki Te bodo razen tega iz hvaležnosti še nagradili s toplim in hvaležnostnim odobravanjem. V trenutku duhaprisotnosti vzrasla dobra in sočna misel odtehta v takšnih slučajih še tako temeljito zasnovano ter pripravljeno in prednašano predavanje.

Medklici so prva motnja, ki mora z njo vsak govornik računati; druga motnja, ki pa ni tako nevarna, pa je motenje poslušalcev in govornika oziroma predavatelja po **zakasnelcih**, ki »kapajo« v dvorano. Naj bo predmet, o katerem razpravljaš, še tako napet in zanimiv ter način podajanja še tako živahen ter k pozornosti zapovedujoč: čim se odpro vrata, bodi prepričan, da bo dobršen del poslušalcev krenil z glavo proti vratom, da vidi, kdo je vstopil v dvorano. Je pač človeška radovednost, deloma pa gre tudi za druge človeške lastnosti, o katerih razpravljati bi bilo pač tukaj odveč. Če je predavatelj slab in snov predavanju ne baš najzanimivejša, in če se to odpiranje vrat ter neprekinjeno »kapanje« zakasnelcev še naprej nadaljuje, potem je podana lahko nevarnost, da se duševni stik med govornikom in poslušalci popolnoma uniči in prekine. V takšnem slučaju je zelo važno, da govornik oziroma predavatelj pravilno postopa. Povsem napačen je način nekaterih govornikov, ki si hočejo priboriti pozornost s tem, da dvignejo glas in ga okrepijo. S tem ne boš, dragi prijatelj, prav ničesar dosegel. Prepričal se boš lahko, da je ravno nasprotno najprimernejše, t. j., če nadaljuješ s tišjim glasom. Zakaj neki? S tem namreč, da nadaljuješ s tišjim glasom, boš povzročil, da te radi odpiranja in zapiranja dvoranskih vrat poslušalci ne bodo morda prav nič razumeli; in ravno s tem boš dal povoda, da bodo poslušalci, ki jih stvar zanima, sami posegli vmes ter pozvali moteče zakasnelce k redu in mirnemu prihajanju. Morda boš kedaj v svojem življenju in nemara celo nemalokrat doživel oba ta slučaja motnje; najboljšo boš izvozil, o tem bodi prepričan, če se boš v tem držal mojih navodil, ki prihajajo iz izkušnje in življenja.

Trije najvidnejši znaki dobrega in veččega govornika so: **obvladovanje položaja**, v katerem nastopa. O tem sem ti danes nanizal par misli. Obvladati položaj v najburnejših zborovalnih in shodnih razpoloženjih! Ostala dva znaka pa sta absolutno **obvladovanje glasu**, kar sem ti tudi deloma že namignil in o čemer ti še hočem podrobneje pisati. Končno potem še **obvladovanje vsake kretnje in vsakega giba ter celega svojega telesa**. Tema dejstvom Ti hočem obrniti pozornost v naslednjih pesmih.

(Dalje sledi.)

Vse dopise je pošiljati izključno na uredništvo »Našega doma« v Mariboru, Koroška cesta 5, ker za objave dopisov, ki se pošiljajo na kakšen privatni naslov, ne moremo jamčiti!

Mi smo fantje

FANTJE A. M. Slomšku.

Dne 14. avgusta (nedelja) se bomo ob obletnici smrti velikega duhovnega prebuditelja in prijatelja mladine Antona Martina Slomška poklonili fantje njegovemu spominu. Fantovska zveza priredi ta dan štafetni tek skozi vso Slovenijo s ciljem v Št. Ilju. Mariborska fantovska podzveza prevzame progo Celje—Št. Ilj. Od južne meje prinesejo tekači pozdrave južnih bratov in izraze vdanosti veliki Slomškovi kulturni ideji. Ta štafeta naj bo obenem dokaz mladostne moči in fantovske skupnosti. Dobro izvedena bo dvignila duha v naši mladinski prosvetno-športni organizaciji. Tek prične na kranjski meji pri Jesenicah ob 4. uri zjutraj; progo do Celja tečejo fantje ljubljanske podzveze. Vsak fant teče 200 metrov. Računamo, da bodo zasedli progo Celje—Vojnik—Konjice kolesarji iz Slovenjgradca, Šoštanja, Št. Janža in Spuhlje, progo Konjice—Slov. Bistrica—Pragersko fantje ptujskega, ljutomerskega in deloma mariborskega okrožja, ostalo progo do Št. Ilja mariborsko okrožje. Pri štafeti sodeluje preko 1000 fantov. Vsak odsek bo zasedel njemu najlažje dostopno mesto. Po teku lahko pridejo vsi v Maribor (zaprošena je četrtinska vožnja za mariborski teden), ker se vrši tudi zborovanje fantov ob 19. uri.

Tone: **Prijatelj, odpri oči!**

(Dalje.)

Zadnje Tvoje pismo, moj dragi, mi priča, da moje besede o izobrazbi sploh, nato posebe o vzgojni in gospodarski izobrazbi niso padle na kamenita tla. Veseli me, Joško, da si iz vseh mojih vrstic spoznal in se prepričal, da tudi kmet-ski človek res nujno potrebuje zlasti strokovne kmet-ske iz-omike.

A to, prijatelj, še ne zadostuje! Ko si se končno prepričal, da pomanjkanje izobrazbe le premnogim kmetom kop-lje grob, je Tvoja prva dolžnost, da se odločiš, to prepo-trebno izobrazbo tudi si pridobiti. Zato je pa treba seveda precejšnje volje, odločnosti, samotajnosti.

Poglejva, Joško, kako je bilo pri nas, ko po naši lepi Sloveniji ni bilo še prosvetnih društev, pomisliva, kako so kmet-ski fantje in možje govorili o izobrazbi, ko si le-te niso imeli priliko pridobiti, kakor si jo moremo pridobi-vati dandanes mi.

Da naše ljudstvo pred več desetletji ni bilo umsko vi-soko izobraženo, o tem sva si na jasnem. Kako tudi ne? Saj vemo, da se je bilo v oni dobi silno težko izobraziti. Po krasni naši domovini so se pač dvigale visoko proti nebu lepe bele cerkvice, po dolinah si jih srečaval, z gore so Te pozdravljale, a šol in prosvetnih domov ni bilo, ka-kor je to dandanes. Edina Cerkev, duhovščina, je nudila prostim kmet-skim slojem priliko za izobraževanje. A ka-ka izobrazba je bila to? Predvsem srčna (plemenito, dobro srce), umska izobrazba seveda je bila silno nizka. Toda vrla, požrtvovalna, dalekovidna slovenska duhovščina, je kaj hitro spoznala, da potrebujejo kmetje višje umske iz-obrazbe, ako hoče duhovnik med njimi uspešno delovati. Šol, katerih naloga je ravno umsko izobraževati ljudstvo, kajpada ni bilo, ali pa so bile le redke. Tako je kmet um-sko ostal zelo nizko. Duhovščini se je kmet smilil. Zato je ista duhovščina začela z vso vnemo delati za umsko pov-zdigo našega prostega ljudstva in tako postala prvi učitelj, širitelj prosvete med prostim slovenskim narodom. Cerkev je postala zibelka naših prosvetnih društev.

Kako se je torej začelo naše kmet-sko ljudstvo umsko izobraževati? Začetki so bili prav skromni. Požrtvovalni, idealni duhovniki so začeli ustanavljati takozvane nedelj-ske šole. Vsaj ob nedeljah se je zbirala kmečka mladina krog svojega učitelja-duhovnika, življenjapolna in ukaželj-na si je mogla na ta način prisvojati vsaj najosnovnejše in najpotrebnejše nauke

Ko smo pa po naših krajih dobili dovolj javnih, držav-nih šol in so se mogli otroci priučiti osnovnih naukov že v šoli, so slovenski duhovniki gradili še nadalje. Vedeli so, da ljudskošolsko znanje ne odgovarja življenjskim po-trebam kmeta. Saj so poznali življenje prostega kmeta, njegove radosti in bolesti, vedeli so, česa je kmetu treba. Znova se je duhovščina dvignila na delo za ljudsko pro-sveto. Kakor svoje dni v nedeljski šoli, tako so sedaj du-hovniki zbirali krog sebe vrlo slovensko mladino, fantje in dekleta, može in žene, se z njimi razgovarjali o vsakovrst-nih vprašanjih, katerih kmet-sko ljudstvo tudi dandanes ne pogreša. In tako se je ljudstvo v malem izobraževalo. Končno so se vsi združili s svojim dušnim pastirjem in sklenili, da se hočejo redno udeleževati sestankov itd. — ustanovili so prosvetno društvo.

Toda, prijatelj, z ustanovitvijo društva ni doseženo še vse. Prosvetnih društev ne ustanavljamo in jih ne smemo ustanavljati radi njih samih, temveč zato, da nam bodo služila kot sredstvo k napredku. Napredek, izobrazba srca in duha, to je namen društev. V prejšnji dobi so se tudi prosti ljudje tega dobro zavedali. Vedeli so, da jim nudi prosvetno društvo le priliko, kjer se morejo izobraževati, vedeli pa so tudi, da se bodo izobraževali le, ako bodo v društvu sami sodelovali. In res so tudi delali tako. Redno so prihajali k sestankom, ob nedeljah ali tudi ob večerih med tednom, polni življenja in idealizma, to je stremljenja po vsem, kar je lepega, plemenitega, dobrega in resnič-nega. Središče, zvezda vodnica jim je bil vedno domači dušni pastir. Fantje se ga niso bali, saj so vedeli, da je njih iskren prijatelj, brat, ki se z vso dušo žrtvuje za njih dušni in telesni blagor.

Na teh društvenih sestankih so nastopali govorniki bodisi g. kaplan ali g. župnik, bodisi fantje sami; govornik, predavatelj je podal v svojem govoru kratko rešitev kakega vprašanja, po govoru pa so se vsi skupno razgo-varjali prav bratski bodisi o vsebini govora, ali pa tudi o drugih vprašanjih, ki so mučila tega ali onega člana društ-va. Tudi smeha in zabave ni smelo manjkati, društveni se-stanki niso smeli biti nikoli pusti, dolgačasni ali mučni. Enako ni smelo manjkati petja. In ga tudi ni manjkalo. Fantje z dušnim pastirjem vred so stopili v krog in iz njih mladih grl so zazveneli prijetni glasovi, sladka, vesela pa-sem je zadonela v vas in naznanjala ljudem srečo, veselje, zadovoljstvo društvenih delavcev. Da, Joško, to je bilo res pravo fantovsko veselje.

Do svetovne vojne so se naša prosvetna društva kaj močno razvijala, rasli so in se gradili prosvetni domovi — med svetovno vojno pa je delo zastalo. Nič čudnega, kaj ne? Saj so možje in fantje morali v sivo vojaško suknjo, v srca žena pa se je naselila žalost, bridkost.

Kmalu po tem svetovnem požaru pa so našim društ-vom zasijali spet dnevi solnca, nastopila je doba novega razmaha. Širom Slovenije je razprostril mogočna svoja kri-la »Orel«. Orlovske organizacije so po Sloveniji sijajno delovale; uspehi so bili silno razveseljivi. Številni prosvet-ni domovi, ki so nastali v tej dobi, nam jasno pričajo o de-lu in uspehu in moči orlovske organizacije. Z razpustitvijo »Orla« leta 1929 pa je zanimanje in navdušenje za naša društva znatno padlo. Med našimi fantovskimi vrstami ni več one idealne zavesti, da so prosvetna društva na deželi središče umskega razvoja, srce izobrazbe. Naši fantje ne vedo, da so društva ustanovljena le radi blagra fantov sa-mih. Naši fantje stopajo mimo šol, cerkev in prosvetnih dvoran prav kakor mimo vsake druge hišice. Nič ne po-mislijo pri tem, da so šola, cerkev in prosvetni dom za njih dušno, umsko življenje to, kar je srce za telesno živ-ljenje. Naši fantje nočejo tega razumeti, razumejo pa to oni, ki prosvetnih društev in domov še nimajo, posebno dobro so pa občutili to naši predniki, ko ni bilo po naših krajih še niti urejenih šol. Naši fantje so v tem podobni otrokom, ki vedo ceniti svoje matere še le, ko jih več — nimajo.

Zdaj pa se ozriva, dragi moj, malo na razširjenost or-ganizacij, društev po vsem kulturnem svetu. Vzemiva n-pr. samo Nemčijo. V tej kulturni državi je več župnij s kakimi 5000 prebivalci, župnij, katerih vsaka ima po 10 samo krščanskih društev. Poleg teh je kajpada morda še enako število društev, ki imajo v prvi vrsti protikrščanske težnje. Zakaj toliko društev? Dragi, Joško, zato, ker vsi vo-

difelji in ljubitelji ljudstva vidijo srečno, boljše življenje naroda v višji umski in srčni izobrazbi. Poleg izobrazbe pa se po prosvetnih društvih močno goji čut skupnosti in v skupnosti je moč!

Kaj boš rekel sedaj Ti, Joško? Ali so imeli naši kmetijski fantje, ki so se svoje dni tako močno navduševali za društveno delo, prav ali ne? Vprašaj torej še kmete, ki so nekoč sodelovali v društvih, ali jim je morda žal, da so »zabili« toliko in toliko ur v društveni dvorani. Jaz sem že govoril o tem s takimi možmi. In veš, kaj pravijo? Tako le se izražajo: »Nekdaj smo bili fantje res fantje, danes je vse za nič! Nekdaj smo fantje komaj čakali večera, da se zberemo v društveni dvorani, pa smo se tudi nekaj naučili, da smo danes možje. Danes pa je mladina za nič; za nobeno stvar nima zanimanja, zato pa je tudi tako »zabita«. Take in enake besede sem slišal že ne vem iz kolikih ust! Žalostno, Joško, kaj? Toda resnično!

In kaj misliš, Joško, o onih, ki takorekoč vse svoje življenje posvetijo samo delu po društvih? Mar delajo nespametno? In to veliki učenjaki? Kaj misliš, ali ne delajo prav razne države, ako podpirajo delo po društvih in izdajo v ta namen tisoče in tisoče? Kak odgovor bi mi dal na ta vprašanja, si mislim! Toda večina naših kmetijskih fantov bi pa gotovo odgovorila, da vsi voditelji prosvetnih društev kakor tudi razne države, ki izdajajo denar v ta namen, res nespametno ravnaajo. A zakaj bi govorili tako? Zato, ker jim manjka umske izobrazbe, ker ne znajo pravilno soditi in gledati v svet, ker so njih oči zaprta.

Kaj boš torej storil Ti, Joško? Kakor Ti drago. Svobodno voljo imaš in to veš, da je pomanjkanje izobrazbe, zlasti umske, velika nesreča za nas vse. Kakor hočeš, tako se odloči, a vendar, ako hočeš biti kdaj mož na mestu, sposoben za življenje, pojdi in stopi v društvo in marljivo sodeluj v njem! Nikdar se ne boš kesal!

Pozdravljen!

Tona

Na Donački gori. Naš štajerski »Triglav« ali slovenski »Rigi«, imenujemo našo najbolj priljubljeno, zanimivo in privlačno Donačko goro. Saj nas tudi pozdravlja, mika in vabi s svojimi tremi vrhovi. Ni menda popotnika, ki je že bil na Donački gori, da bi še ne poromal in zopet poromal na njo. Na vrhu Donačke gore (883.25 m) nas omami in očara krasota, ki se razgrinja pred našimi očmi od našega vznožja pa daleč, daleč na vse strani do sinjega neba. Kakor na velikanski plošči se razprostira pred nami najlepši zemljevid severo-zapadnega dela naše domovine; vendar prehiti naš pogled tudi meje in strmi v pokrajine treh sosednjih držav. Na mestu, kjer je stal v rimski dobi tempelj keltske boginje Herte in pozneje krščansko svetišče Sv. Donata, ravno na istem mestu smo se zbrali 18. junija t. l. zvečer, fantje iz rogaškega okraja. Nad 130 fantov in mož je tabo-rilo ta večer ob plamenu kresa, spominjajoč se davnih dni, ko so naši pradedje kurili kresove in naznanjali nevarnost, ki jim preti od krvoločnega Turka. Tudi naš namen je bil ta, da zažgemo veličasten kres in s tem alarmiramo fante in može, da stopijo v armado krščanske prosvete. Nismo računali na tako sijajno udeležbo tega planinskega izleta, zato me veže dolžnost, da se zahvalim v ljubem »Našem domu« vsem fantom iz Rogatca in Tlak, Sv. Roka, Stoperc in Sv. Florjana, posebno pa fantom iz Žetal za tako lepo udeležbo, krasno petje in zabavo. Tudi gospodu kaplanu Žolnirju se zahvaljujemo, ki je vodil petje, daroval naslednji dan službo božjo in imel pridigo. Fantje! Zavedali ste se tega izleta in tudi vaše dostojno obnašanje je pokazalo, da ste fantje od fare. Naš namen je bil, da se tako zberemo skupaj mi mladi fantje in može, da se spoznamo in se tako navdušimo za skupno krščansko prosvetno in apostolsko delo. Oni veličastni kres, ki nas je hotel z vso silo objeti, ki je metal iskre na nas in s tem hotel užgati v nas gorečo ljubezen do bližnjega, ki je hotel v nas zbuditi neustrašene bojevnike, kremenite značaje in verne katoličane, naj ostane resnično pravi kres, pravi ogenj v naših srcih. Naj nam obrodijo besede brata Mirka Geratiča iz Maribora žlahten sad. Besede g. kaplana Sunčiča od Sv. Križa in g. kaplana Žolnirja iz Žetal, ki sta jih spregovorila ob kresu, naj nam bodo za bodrilo in navdušenje. To je bil prvi skupni izlet

moške mladine iz rogaške dekanije. To je bil začetek, in ta začetek nam je pokazal, da rogaški okraj ni zadnji. Ob razhodu in po poti proti domu smo si zaprisegli vsi: vsako leto hočemo imeti takšen in še sijajnejši tabor na Donački gori. Torej fantje iz rogaškega okraja: drugo leto na svidenje, ker drugo leto bodo prišli tudi fantje iz šmarskega okraja. Fantje! Bratje iz cele šmarske in rogaške dekanije! Kdor za vzore ima srce, v naše stopi naj vrste! Levko Vostner.

Iz gibanja naših mladih. Vkljub vročini in težkemu poljskemu delu, ko se fantje kosajo med seboj s koso in drugim poljskim orodjem, ko polzi pot po razgretem od solnca razpaljenem obrazu ni povsem prenehalo življenje v naših fantovskih odsekih. Nasprotno, vprav fantovski odseki so tiste celice v naši prosvetni organizaciji, kjer je vedno vrvenje, kjer brsti vedno sveže, pestro življenje. Prosvetnošportne tekme so zaključene. V julijski številki »Našega doma« smo navedli vse do takrat tekmujoče odseke. Največ tekmujočih odsekov je dalo mariborsko okrožje, kjer so tekmovali štirje odseki, seveda lahko bi še jih več... V nedeljo, dne 12. junija je tekmoval fantovski odsek pri Sv. Križu pri Rog. Slatini. Dosegel je 78% dosegljivih točk. Zelo lepo se je pri tekmah odrezal odsek pri Sv. Juriju ob Ščavnici z 83% dosegljivih točk. Izmed vseh odsekov se je fantovski odsek v St. Juriju najbolj odrezal. Pa tudi drugače dobro deluje. Brat Čuš je zbral lepo četico mladcev, kar bi naj vsi odseki posnemali. Tudi odsek Sv. Lovrenc v Slov. goricah ni hotel zaostati za drugimi. Pri tekmah, ki so se vršile v Ptuj v nedeljo, dne 3. julija je odnesel 80% dosegljivih točk. Drugi odseki pa so se bolj udeleževali na dramatičnem polju, tako na primer odseka Sv. Ana v Slov. goricah in Marija Snežna. Fantje iz Sv. Marjete ob Pesnici so dne 5. junija vpriporili pod vodstvom marljivega g. organista igro »Pri kapelici«, katero so v nedeljo, dne 3. julija ponovili pri St. Petru pod okriljem tamošnjega prosvetnega društva. Zavednim šmarjetskim fantom kličemo: Pogumno naprej po začrtani poti! — o.

Na globoko! Če pogledamo naše društveno delo, vidimo toliko površnega dela in nejasnih pojmov, da se mi zdi silno potrebno spregovoriti o tem nekaj besed. Eden glavnih vzrokov, da smo tako površni, je pač ta, da našega namena dosti ne poznamo. In dostikrat zamenjamo namen s sredstvom. Na primer naše igre. Ne bomo dejali, da niso potrebne, toda zdi se mi, da jih velikokrat pač previsoko cenimo, da smatramo igranje kot glavni namen naših društev. Ko bi vsaj isto skrb kot igram posvetili knjižnicam in razširjanju dobrega tiska! Mladino vabimo le vkup, ne potrudimo se pa, da bi v njej vzgojili zmisel za samoizobrazbo in razvedrilo doma. Tudi za versko vzgojo malo storimo. Koliko storimo za nabožni tisk? Ali imamo po naših knjižnicah in čitalnicah kaj verskih knjig in listov? Nekatera društva po naših mestih so šla že globlje in prirejajo v zimskem času posebne prosvetne večere. Čas bi že bilo, da jim naša podeželska društva sledijo. Nemalo korist bi pač nudila našim ljudem, če bi ob nedeljskih popoldnevih prirejala razne sestanke z raznovrstnim poučno-zabavnim sporedom. V zimskem času so se naši fantovski odseki prav pridno vrgli na sport, oziroma smučanje. Da bi pač tudi sestankov ne zamenjali. »Naš dom« prinaša letos poseben pouk v govorništvu. Želeti bi pač bilo, da se že enkrat po naših odsekih vzgoji nekaj dobrih govornikov. Potem bi za vsako predavanje tudi ne bilo potrebno prositi inteligenta ali duhovnika. Pa še nekaj naj omenim. Dejstvo je, da se pri našem društvenem delu vse preveč utesnjujemo, da se premalo pobrigamo za to, da bi čim bolj razširili krog naših fantov in v naš krog pridobili zlasti tiste, ki so zavrgli šolsko torbo in še stoje na razpotju. Zato bi vsem, ki sodelujejo pri naših društvih in odsekih, zaklical: Bolj na široko! In na globoko! — ar.

Sv. Lenart v Slov. goricah. Da ne bodedo delali izjeme v našem šentlenartskem okrožju radi mladinskih organizacij, moram povdariti, da so postali korajžni naši fantje in dekleta ter se zbrali v »Fantovskem odseku«, dekleta pa v »Dekliškem krožku«. Kakor opisuje M. Geratič v predzadnji številki »Našega doma« v članku o korajžnem izzivu »aufbiksa«, istotako so se tudi naši fantje, za njimi še celo dekleta okorajžili ter zaklicali izzivalni klic »aufbiks« v pomenu pravega katoliškega prosvetnega delovanja. Mislim pa, da bodede vsi čitatelji uvideli, da jim tega nikakor ne

moremo zameriti; prvič iz razloga, da se še celo včasih merodajne osebe spozabijo v kakšni gostilni na ovinku ter si pri dobri kapljici po domače poizkusijo korajžo. Drugič pa iz razloga, da se naši fantje kakor dekleta korajžno borijo za umsko, srčno in vsestransko duševno katoliško prosvetno izobrazbo. Kakor razvidimo, so se naši fantje združili v »fantovskem odseku«, dekleta pa v »dekliškem krožku« ter se prvič zbrali na Telovo. Pokazali so korajžo s tem, da so pred sveto mašo iz Društvenega doma v cerkev častno manifestirali. Fantje so korakali z godbo na čelu, za njimi pa dekleta in to vse pod zastavami Marije in Kristusa Kralja. Ker nismo upali, da bi bilo mogoče izvesti procesijo, zato lahko spet pripišemo korajžo našemu preč. provizorju g. Sajovicu. Še lepša pa je bila manifestacija fantov in deklet, ko so pod vodstvom g. provizorja Sajovica sprejeli ter vodili v cerkev preč. novega župnika g. Sinka Franca. Fantje in dekleta! Lepa, vzorna in pomenljiva je naša misel, katere se moramo nerazdružljivo okleniti in jo voditi do zmage. To bo sedaj veliko lažje, ko smo dobili novega preč. g. župnika, pa tudi novega mladega g. kaplana. Zavedajmo se, da je vse dosegljivo, premostljivo, Korajža velja! Fantje in dekleta, tako junaško naprej. Bog vas živi! — Šentlenarčan.

Fantje kolesarji! Prireajte v poletnih mesecih med posameznimi župnijami hitrostne in štafetne kolesarske dirke. Pokažite, kaj premorete v tem lepem in zdravem sportu!

Fantovski tabor imajo fantje mariborskega ogrožja v nedeljo, dne 28. avgusta t. l. pri Urbanu nad Mariborom. Pridite v velikem številu! Dne 3. septembra pa bo fantovski tabor za ptujsko okrožje.

Tekme koscev. V različnih sportih so se danes začeli udeleževati naši kmetski fantje. Tako se prireajo smučarske tekme, kolesarske dirke i. dr. Na eno pa smo skoraj čisto pozabili: na tekmo v košnji. Nekatera društva že prireajo take tekme, naši kmetski fantje pa se še nič niso zganili. Ali si moremo misliti kaj lepšega, kot je ta kmetski sport? Radoveden sem, kateri fantovski odsek bo prvi priredil tekmo koscev. Če letos ne, pa vsaj drugo leto. — ar.

Slovensko dekle

Lojzka Horvatičeva:

Kjer ni Boga — ni blagoslova!

Tako je nekda čutilo naše verno slovensko ljudstvo! In kako vse lepše, vse bolj iskreno in resnično je bilo njih življenje od današnjih ljudi! Svoje vere in svoje slovenske duše niso imeli nikdar na prodaj! Vedeli so ceniti svoj zaklad, katerega so nam priborili naši veliki prednamci v krvavem boju za svojega Kralja. Kot dragoceno svetinjo so ga čuvali naši najbolj skriti slovenski domovi — sebi in svojemu narodu . . .

In današnji moderni otrok — rojen iz borb in bolečine dolgih vekov — sega s sovraštvom po teh svetih svetinjah, da jih pohodi, uniči, ker ne odgovarjajo modernemu duhu časa, ne odgovarjajo njegovi pokvarjenosti in ne več slovenski duši! Z mirno vestjo ruši in podira velike in svete stebre, katere je zgradila vernost našega ljudstva!

Nekda vera — ponos in dika Slovenca — ga danes osmeši in pred pogansko naprednjaško inteligenco ožigosa kot zločinca in izdajalca . . .

In vendar — hvala Bogu! — še imamo tudi danes ideale velike in neomajne! Še ima naša slovenska zemlja zdrave in močne korenine, ki se ne bojijo sovražnega viharja, ki ji skuša iztrgati iz duš mistično moč življenja — vero v Boga!

Naše slovensko ljudstvo, ki je rastlo in trpelo s krvjo in solzami prepojeno zemljo naših mučnikov ve, da brez Boga ne more uspevati, ne more biti dobro, ne more biti zvesto!

Če bi hoteli današnji težki socialni položaj in s tem bedo našega ljudstva rešiti usodnega propadanja, bi morali

bolj živo verovati! Naša dela brez vere so mrtva! Kako moreš nuditi svojemu bližnjemu pomoč, če nimaš vere?! Če ne veruješ v Boga, ki se Ti v vsakem utripu Tvojega življenja razodeva kot sama ljubezen in dobrot, kako boš veroval v ljudi, ki so dostikrat brez ljubezni! . . . Zato Ti je treba silne in močne vere, da ne boš dober, usmiljen in pravičen »v izjemah«, ampak da boš dober, pravičen in usmiljen iz vere! Iz vere in le iz nje izvirajoče apostolske ljubezni bo naše ljudstvo in z njim sreča naše domovine črpala novo, v Bogu prerajeno življenje in z njim svoj blagoslov!

Če sledimo zgodovini velikih in mogočnih držav z vso močjo in slavo in se vprašamo, zakaj so propadle, nam kruta realnost podčrta: samo radi enega! Eden je bil brez vere — in zopet eden — in vsak od teh je bil tesno vezan ud države, tesno vezan od njene sreče in njene usode . . .

Ko je padel posameznik, je padla morala, je padel red in z njim blagostanje! Ko je padel posameznik — je padla država!

Iz te slike jasno vidimo, da je treba za zboljšanje današnjemu težkemu času med nami osobito poživiti vero!

In mi včasih prikrivamo svoj »resnični obraz«, kakor da hočemo sami sebe prepričati, da smo boljši, kakor smo v resnici; hočemo s tem nekako zadostiti svoji vesti, ki se čuti pravilno in omiliti svojo neizprosno usodo, kateri drvim v naročje . . .

Vse to nam nič ne pomaga! Realnost naših del gre pred nami in seka v narodovo dušo globoke rane . . . Treba je tem ranam leka! In ta lek je vera! Zato je treba pred vsem »zdravja in vere« zanetiti v mladini, ki je cvet in up našega naroda! Kajti, kakšna mladina, takšna narodova bodočnost in njegova usoda!

Vzgojimo mladino verno in s tem bomo gradili trdno, močno in lepo bodočnost sebi in svoji domovini!

Dekleta slovenska, ne posnemajte nas! Tako pravi fant . . . Kajti ve ste boljše, nežnejše in krotkejšie nego mi, fantje! V vaših srcih, v vaših dušah je več ljubezni in stojite tedaj v hierarhiji bitij više nego mi. Zakaj se hočete ponižati? Slušajte glas sodobnosti: Bog čaka pri rešitvi ljudstva na vaše sodelovanje. Cerkev pričakuje vaše pomoči, narod — tudi še nerojeni — kriči po vaši zaščiti. Manj da razumete nego mi, fantje. Morda. Toda ve imate srčno modrost, finejšie občutje — vse lastnosti, ki pred Bogom veljajo več nego naše učeno fantovsko znanje in naša nemilosrčna pamet. Veliko je deklet današnjega časa, ki so bila pravočasno poučena o skrivnosti življenja. Pa v današnji modernosti so zavrgle to skrivnost, ker so mislile, da je njih rešitev le na veselicah, na plesu in vsakodnevnih modi! Koliko jih je, ki jih žeja po pravem pouku, po smericah za prihodnje življenje, pa nimajo nikogar, da bi jim rešil to vprašanje. Navzamejo se dejansko mode, ki ponižuje nežnejše bitje. Cigareta, palica, moški klobuk, gostilna, potem posnemanje fantovske pesmi za vasjo, celo pozno v noč in nazadnje še vrisk, ki dekletom najmanj pristoja. Sedaj preostaja le še moška kravata in naramnice, in vaš polom, dekleta, je popoln! In fant se vam sme samozavestno smehljati in gledati z viška na vas. Ne posnemajte nas! Vam tega dejansko ni treba. Sebe imamo s samim seboj dovolj! Naših pregreh, naših slabih lastnosti, našega načina oblačenja, o dekleta, razdalje treba! — Ostanite nam tuje, skrivnostne. Bodite nam osrečujoča druga bitnost s svojo nežno ljubeznivostjo. Ne silite v naš svet! Kajti narod vas želi za matere bodočih voditeljev slovenskega naroda. Tega se zavedajte in boste kot bodoče žene v resnici svečenice in čuvarice življenja. Tako in enako misli fant, ki misli o vas, dekletih, prav in plemenito. — Žalibog! Mnogo resnice je v tem, da marsikatero dekle današnjih dni pride do spoznanja šele takrat, ko je sreča uničena in morda tudi nedolžnost pokopana . . . — Svojmir Slovenjegoriški.

Polzela. Na dekliških gredicah pa duhti rožmarin in nagelj rudeč . . . Kakor najlepši vrt, poln krasnega cvetja je katoliška dekliška organizacija; in mala gredica tega vrta je naš dekliški krožek. Majhen šopek z naše gredice hočem povezati in vam ga podati, da boste vedeli tudi drugod, da dekleta pri nas ne spimo, ampak živahno delujemo, da je

celo fante strah pred nami kakor so zadnjič priznali v »Našem domu«. Imamo redne dekliške sestanke vsak mesec, na katerih so med drugimi predavali g. prof. Kovačič, naš g. župnik in duhovni svetnik Jodl, župnik v pokoju in duhovni svetnik g. Hirsche ter katoliški akademiki; sestanki so bili prav dobro obiskani. Na koncu še kakšna igrice in deklamacije, da je spored pestrejši. Proslavile smo tudi »Materinski dan« z igro »Jeftejeva hči«, ki je dosegla najlepši uspeh. Pri tej proslavi kakor vedno so nam pomagale naše vnete podpornice: Senčarjeva, ki je spremljala petje na klavirju, ga. Weisova in učiteljici gđe. Marija Rojnikova in ga. Silva Turnškova. Upamo, da bodo še naprej tako naklonjene našemu dekliškemu krožku in nam v vsestransko pomoč pri našem delovanju. Me dekleta pa na gredicah našega srca gojimo vse čednosti krščanskega slovenskega dekleta in jih povežimo v šopek ter ga darujmo v molitvi za uspeh in blagoslov našega dela. Bog živi! — Anica.

Dobre knjige

V zbirki domačih pisateljev so izšle kot drugi letošnji zvezek L. Mrzelove »Luči ob cesti«. Kakor znano, izidejo v tej zbirki štiri v platno vezane knjige in znaša naročnina dvanajstkrat po Din 10.—. Obenem je izšel sedmi zvezek I. Pregljevih spisov, in sicer »Ženske povesti« in »Od Kranja do Brezij«. To je tretji letošnji zvezek zbirke domačih pisateljev. Obe knjigi se lahko naročata v knjigarni Cirilove tiskarne v Mariboru.

Našo ljudskoodersko umetnost je obogatil pred nedavnim izšli prevod lepe kitajske igre v štirih slikah, ki jo je spisal znani francoski katoliški pisatelj Henri Ghéon in ki jo je poslovenil N. Kuret. Igra ima naslov »Tri modrosti starega Wanga« in vsebuje resničen dogodek, v katerega ospredju stoji junaška in sveta osebnost Lao Wanga, vnetega in gorečega Kitajca kristjana. Igra je založila in izdala Misijonska tiskarna v Domžalah ter se dobi po ceni Din 8.— v vsaki knjigarni. Naroča se lahko tudi v knjigarni Cirilove tiskarne v Mariboru. Priporočamo jo odrom naših prosvetnih društev. Knjižica vsebuje poučen uvod in važna režiserska navodila.

Za našalo in za res

Nace Č.
Lestva.

=	k	o	S
V	v	e	K
A	č	a	O
=	č	e	S
V	r	i	S

Spominska plošča.
Nace Č.

III
I O V N M S E
I E S N M P P
25. X. 7. III. 25. XI. 20

Konjiček.
A. G. St.

	E	T	I	
	U	B	A	S
	D	K	D	V
N		D	E	A
		E	E	L
P				I
				J

Posetnica.
(—ran.)

O D. Sršen

Celje

Kaj je ta mož?

Računska naloga.
(—ran.)

Nekdo vpraša pastirja, ki pase kozle, koliko jih je. Pastir pa mu odvrne: Če bi jih imel trikrat toliko kot jih je, pa še polovico, tretjino in četrtno krat toliko, pa če bi vas in sebe štel, bi nas bilo sto. Koliko kozlov je pasel pastir? Rešitev ugank je treba poslati najkasneje do 15. avgusta. Dva, ki bosta izžrebana, dobita po eno lepo knjigo.

Rešitev ugank v 7. številki »Našega doma«.

1. Dopolnilna uganka: »Če je treba človeško družbo ozdraviti, jo bo ozdravila samo obnova krščanskega življenja in krščanskih ustanov. (Pij XI.)
2. Podobnica: Dvakrat premisli, enkrat stori!
3. Konjiček: Stara navada železna srajca.
4. Posetnica: »Kaj pomaga človeku, če si ves svet pridobi, na svoji duši pa škodo trpi?«
5. Zlogovnica: Dolžan ni samo kar veleva mu stan, kar more to mož je storiti dolžan.

Uganke: 1. V cerkvi nad prižnico. 2. Človek, otrok, mož, starček. 3. Novo mesto.

Prav so rešili: Slavko iz Niša, Franc Sodja, Jereka 2, p. Bohinjska Bistrica; »Ugankarski klub« pri Sv. Antonu v Slov. goricah: Nace Čeh, Franjo Soko, Joško Horvat, Par Janez, Pepe Paluc, Vladko Mohorič; Martin Obrar, dijak, Hardek, p. Ormož; Polde Čmak, Sv. Jurij ob Taboru; Jan Valentin ml., Sv. Jurij ob Taboru; France Dečman, Sv. Jurij ob Taboru; Zinka Kolšek, rud. hči, Trbovlje I., Retje 66/2.; Janko Kamižar, dijak, Loke 392, p. Trbovlje I.; Štefi Jenc, Sv. Jurij ob Taboru; Lovro Jan, Sv. Miklavž, p. Sv. Jurij ob Taboru; Ela Cencelj, Tremerje; Anton Hanisch, Sv. Pavel pri Preboldu; Dobrajc Anton, Ostrožno, p. Ponikva ob juž. žel.; Ivan Aškerc, Gaberno, p. Laško; Joško Zupanc, Megojnice 51, p. Griže; Janez Čagran, Radenski vrh, p. Slatina Radenci; Bernard Kovče, Loke, p. Sv. Jurij ob Taboru; Mici Šoba, p. Zdole; Alojzija Vodopivec, p. Trbovlje I.; Gregor Potočnik, Črna pri Prevaljah; Franjo Jug, Studenci pri Mariboru; France Kosar, Radenci, p. Ivanjci; Julij Tittl, Sv. Venčesl pri Slov. Bistrici; France Vrečko, Sv. Venčesl pri Slov. Bistrici; Črnec Franjo, dijak, Sv. Venčesl pri Slov. Bistrici; Micika Brumen, Šalovci, p. Središče ob Dravi; Joško Župec, Zagajci, p. Moškanjci; Jože Novak, Banovci, p. Križevci pri Ljutomeru; »Veseli tički« iz Kapele, p. Slatina Radenci.

Izžrebana sta bila: Slavko Žličar, p. Ponikva ob juž. žel. in France Kosar, Radenci, p. Ivanjci.

Ugankarjem!

Nace Č. — Sapramiš, kar ultimatum mi pošlješ! Ker se silno bojim zamere, sem dal v avgustovo številko kar dve Tvoji uganki. Sedaj sva si spet dobra, kaj? — »Veseli tički«, Kapela. — Hm, kaj se neki za tem grmom skriva? Silno sem radoveden, so to sami »tički«, ali pa je tudi katera »tička« vmes. Kaj, ko bi se mi enkrat ta vesela družba s pravim imenom predstavila? — Julij, Sv. Venčesl. — Pišeš, da ni pri Vas še Prosветnega društva. Ja, ljudje božji, potem pa ga ustanovite! Pišite na Prosветno zvezo v Mariboru po navodila in pravila. Danes ne sme biti župnije, kjer ne bi bilo Prosветnega društva. Uganke pridejo na vrsto. Še pošlji! — Slavko iz Ponikve, kateri sedaj nosi vojaško suknjo v Nišu, krepko drži svojo obljubo. Piše, da mu je »Slov. Gospodar« in »Naš dom« zvest tovariš v tujini. Za »Naš dom« je celo poslal nekaj ugank. Bog ga živi! — Joško, Zagajci: Dobrodošel v naši sredi! Se še oglasi! — France Č. — Tvoj nasvet bom po možnosti skušal upoštevati. Joj, ko bi Te slišal dotični »mučilec nepotrpežljivih glav« iz Slovenskih gor, to bi Te namlatil, da bi Te bolele kosti najmanj štiri kvatre. Ker pa jaz znam držati jezik za zobmi, zato le brez skrbi. — Ugankarske pozdrave!